

Název příspěvku v češtině:

Výběr faktorů pro účinné vzdělávání k trvale udržitelnému rozvoji evropského regionu v období globalizace.

Název příspěvku v angličtině:

Factors Facilitating Education for Sustainability of European Region in Period of Globalisation

Příjmení autora:

Linhart

Jméno autora:

Zdeněk

Anotace v anglickém jazyce

Factors stabilising global powers were gained from structured evaluation of discussion with claimants for certificate of advisor for Sapard program. Approach of advisor, project content, and priority assessment was selected as main factors. These factors influencing behaviour of participants were confronted with motives of assessors and beneficiaries. Among motives, gained by this way, the most significant were to benefit on account of others or escape before fulfilling initial financial conditions.

Both these characteristics destabilising the region and decreasing resistance to global effects, but it is reality. Therefore, method of continuous approximation was used to define mutually connected objectives to the education as the main objective, which can prevent preferences of own benefits or escapes mentioned above. Proposed targeted stable rural areas to be reached based on influence of three factors: newcomers, opened labour market, and protection of owners. Protection of owners was excluded, newcomers are taken as necessary condition, and proposed purchase power disparity to be supported by project management training. Project management based education and willingness to accept more difficult conditions, or global one, can generate competitiveness and sustainability.

Sustainable development in rural areas and regions can increase by opening of labour market, and the land market, if the project management education begin earlier.

Anotace v jiném jazyce (českém)

Faktory ovlivňující místní stabilitu pod globálními vlivy byly získány strukturovaným hodnocením diskuse s uchazeči o oprávnění projektovat podle pravidel programu Sapard. Jako faktory se zásadním významem byly vybrány přístupy projektantů, obsah projektů a stanovování priorit. Faktory chování uchazečů byly konfrontovány s motivy zadavatelů a příjemců pomoci. Mezi motivy mělo převahu sebezprosaování (obohacování se) nebo únik před požadovaným složením kauce.

Sebezprosaování i únik destabilizují region a snižují odolnost vůči vlivům globalizace, avšak je to realita. Proto byl definován cílový stav a metodou postupného přibližování bylo navrženo vzdělávání, které může odstranit příčiny sebezprosaování a úniku.

Cílový stav stabilního venkova byl navržen ve třech alternativách (využívání nově příchozích, otevření venkova disparitě kupní síly, obrana vlastníků a majetku). Obrana vlastníků a majetku byla pro neudržitelnost vyřazena, využívání nově příchozích ze zahraničí bylo vzato jako nevyhnutelné a disparita kupní síly byla navržena kompenzovat podporou vzdělávání v projektovém řízení. Projektové vzdělávání a ochota působit v horších podmínkách, či globálně, zaručí konkurenceschopnost, a tím i stabilitu.

Trvale udržitelný rozvoj na venkově i ve větších regionech může započít otevřením trhu pracovní silou, půdou, pokud bude předcházet výuka a dosažení konkurenceschopnosti v projektovém řízení.

Klíčová slova v anglickém jazyce

Sustainability, region, education, project management, competitiveness, alternatives, factors

Klíčová slova v jiném jazyce

Udržitelný rozvoj, region, vzdělávání, projektové řízení, konkurenceschopnost, alternativy, faktory

Úvod

Zkušenosti s certifikací poradců pro Sapard ukázaly na to, že připravenost poradců není tak špatná jako připravenost administrativního aparátu a to, že současný stav není obecně vnímán jako problém. Tyto závěry jsou v článku doloženy a dále je navržena metodika pro výběr a výchovu lidí, kteří mohou mít na to, účastnit se úspěšně projektového řízení. Neúspěšná účast v projektovém řízení totiž likviduje ochotu, schopnost a postupně i počet zatím projektování schopných lidí.

Cíl a metodika

Cílem je připravit, zavést a v provozu zvyšovat hodnotu projektu pro místní podmínky.

1. V etapě přípravy projektu vzdělávání propojí odpovědné pracovníky institucí, zajišťujících financování, navrhovatele z podniků a vykonavatele z výzkumu a projektanty.
2. Setkání těchto třech skupin při projektem ukončeném vzdělávání povede k identifikaci podmínek místa a k zajištění nebo obnovení kultury participace mezi vybranými reprezentanty ze třech skupin iniciátorů a politiky a podmínkami trhu v etapě zavádění projektu.
3. Pro etapu navyšování efektu projektu po zavedení je nutno navrhnout hodnocení rizik a osobnostního růstu provozovatelů a účastníků procesu zdokonalování.

Hlavní metodou byla analýza záznamů o průběhu a výsledcích školení. Projekty byly subjektivně rozděleny do tříd a hodnoceny ve třístupňové škále. Úroveň projektantů byla hodnocena pětistupňovou škálou. Hodnocení ve škálách bylo nejprve navrženo autorem této statě a u obhajoby projektu bylo potvrzeno nebo změněno komisí. Většinou docházelo ke shodě. Významné rozdíly na úroveň projektů byly pouze v několika případech výzkumníků, kteří byli předběžně hodnoceni relativně vysoko, ale pro nepřipravenost na administrativní proces podávání a řízení projektů bylo jejich hodnocení sestupněno.

Návrhy zařídění projektů byly dále dopracovány metodou analogií s kulturou lovu nebo hodování lví rodiny nebo kultivace lidské kultury. Úroveň projektantů byla dále zvažována v poměru a s ohledem na podmínky:

- Trhu: Uvolňování trhu fiskální politikou Vs. Celosvětový pokles výkonnosti ekonomiky
- Spolupráce: Stimulování lidského a sociálního kapitálu v podnicích Vs. Cena vytvoření pracovního místa
- Podniků: Uvolňování prostoru pro nové podnikatele prodejem velkých podniků po částech nebo do drobné držby Vs. Apatie lidí v rozvojových státech
- Byrokracie: Uvolňováním prostoru pro sdružené / outsourcingové podnikatele zvětšováním prostoru pro třetí sektor na úkor státního nebo soukromého sektoru Vs. Administrativní bariéry
- Politiků: Ústupky shora pod tlakem “revoluce” Vs. Vzdávání se zdola s argumentem veselé společné bída a výhod z rozprodeje prostředků, nutných k nezávislé obživě

Návrhy byly upravovány podle rizik prostředí a schopnosti účastníků učit se. Výstupem je metodika, s jejíž pomocí je možno zařazení projektu, subjektu, situace nebo budoucnosti měnit a tak dospět k odlišné definici cílového segmentu vzdělávání.

Aplikovatelnost navržené metodiky je ověřována na dvou připravovaných projektech podle pravidel 5. Rámcového programu, které je možné diskutovat, případně se k nim připojit.

Výsledky

Školení a zkoušení se zúčastnili lidé se zkušenostmi v řízení projektů, kteří požádali o certifikaci jako projektanti pro Sapard.

Celkem proškoleno	420
Celkem prozkoušeno	302
Akreditováno bylo	227 projektantů
Opožděně doručených projektů	58 indikuje, že někteří uchazeči ještě mají problém uřídit svůj čas
Předem zasláných a oponovaných projektů bylo	244
Rozdíl – komise neudělila oprávnění projektovat	75 uchazečům o oprávnění projektovat pro Sapard

Projektanti znali priority Sapardu a rozpracovali pro konkrétní podmínky. Při oponování projektů došlo k seskupení projektů do tříd, zobrazených v následujících tabulkách, kde je dále možno pozorovat hodnotu projektů a projektantů:

Nezemědělské použití výrobků	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	3		
Shoda	11		1
Dodávka	10	1	3
Pružnost		1	1
Produktivita	1	1	
Total 32	22	3	4

Poradenství	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	4		
Shoda	2		1
Dodávka	1		
Pružnost			
Produktivita			
Total 8	3	0	1

Agrotouristika	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	1		
Shoda	5		
Dodávka	13		
Pružnost	1		
Produktivita	1	1	1
Total 23	20	1	1

Welfare	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	3		
Shoda	6		
Dodávka	9	2	
Pružnost	4	3	
Produktivita		1	
Total 28	19	6	0

Voda	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda			
Shoda	3		
Dodávka	7		
Pružnost	1		
Produktivita			
Total 11	11		

Les	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	1		
Shoda	2		
Dodávka	2		
Pružnost			
Produktivita			
Total 5	4	0	0

Jakost	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	3		
Shoda	12		2
Dodávka	16	1	2
Pružnost	4	1	1
Produktivita	2	1	1
Total 50	34	3	6

Projekty orientované na venkov (recreace na místě, přesuny turistů, lov, průmyslové zóny)

Trh	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	3		
Shoda	3	1	2
Dodávka		2	
Pružnost			
Produktivita			
Total 11	3	3	2

Zcelování pozemků	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	3		
Shoda	6		
Dodávka	17	2	
Pružnost	2	2	1
Produktivita			1
Total 31	25	4	2

Průmyslové zóny	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	2		
Shoda	4		
Dodávka	4		1
Pružnost	3		
Produktivita			
Total 13	11	0	1

Rozvoj venkova	Lov/pro sebe	Hodování/pro ostatní	Kultivovat/spolu
Neshoda	5		
Shoda	6	3	
Dodávka	10	1	2
Pružnost	2		2
Produktivita			1
Total 32	18	4	5

Celkem dodáno projektů	169	24	22
Celkem projektů pro zemědělství	113	13	12
Celkem projektů pro venkov	46	11	10
Neshodných s prioritami	25		
Shodných s prioritami	60	4	6
Schopných dodávky	89	9	8
Schopných alternativ	17	7	5
Schopných produktivity a zisku	4	4	3

Z tabulek vyplývá, že zemědělské projekty jsou více orientovány na investování, než na provoz nebo zlepšování provozu, než venkovské projekty. Většina projektantů respektuje priority a je schopná projekt dokončit, i když tak pracně, že jejich zisk je zpočátku zpochybněn. Předpoklady rychlého dosažení potřebných dovedností a produktivity však jsou dobré. V průběhu zavádění Sapardu však došlo ke skluzu a administrativním problémům. Proto je nutno se v diskusi zamyslet na d jejich příčinami a řešením.

Diskuse

Diskutována je metodika, která lépe vyhodnotí nejen projekty, projektanty a priority, ale i uživatele a administrátory. Podle schopnosti projektantů zvládnout vrtochy administrátorů (finančníků) a uživatelů (trhu) by měli projektanti obdržet přesnější návod na co se zaměřit s ohledem na svou orientaci a přednosti.

Navrhovaná metodika

Venkov je stále nejbližší divočině. Metodika navrhuje venkovu formy rozvoje proto musí lovené učít vyhýbat se prostředí lovu, zjišťovat pořadí při stolování a hlavně kultivovat schopnosti využívat své přednosti (návyky/techniky, smysly/poznávání, využívání vlastní výbavy). První tabulka charakterizuje etapu “vyhýbání” se lovu a druhá tabulka je návodem na využívání předností.

Tabulka 1: Rámec pro odhad budoucích efektů inovací a spolupráce

Poznávání/únik/začátek	Lov	Hodování	Kultivace
Trh			
Spolupráce			
Podniky			
Byrokracie			
Politici			

Použitím fuzzy logiky umožňuje 1. tabulka identifikovat šanci na přechod na vyšší úroveň kultury (posun o sloupec doprava)

Tabulka 2: Kultivace spolupráce a inovací

Využití situace/výbavy	Vzduch	Voda	Půda	Nástroje	Sebehodnocení
Výhodnost z tabulky 1					
Škoda korupcí					
Škoda z protestů					

Vyhodnocením rizik pro životní prostředí a schopnosti a ochoty zkoumané části populace (mladých velko/malo podnikatelů, manažerů, úředníků, politiků – viz řádky tabulky 1) může jednotlivec nebo společnost kultivovat a internalizovat si kulturu (o sloupec doprava v 1. Tabulce)

Techniky

Dotazník rozlišující respondenty - velko/malo podnikatele, manažery, úředníky, politiky – viz řádky tabulky 1 - bude zjišťovat jejich postavení, aspirace mladých na posun do “kultivace” a starých do “posloupnosti hodování”. Druhá skupina otázek bude zaměřena na tři řádkové hodnoty, vyjadřující výhodnost a společenská rizika u každé sloupcové položky z tabulky 2.

Vyhodnocení

Tam, kde nějaká z těchto skupin neprokáže absolutní dominanci – schopnost “lovit”. Schopnost lovit bude zpochybnitelná pouze tehdy, pochopí-li zbytek hodovníků a kultivujících smrtelné ohrožení a prokáže-li ochotu spolupracovat nebo přejít do skupiny podnikatelů používáním “nástrojů jakosti” nebo do skupiny manažerů, úředníků a politiků rostoucím sebehodnocením.

Simulace a projekt

Pomocí modelu vejce bude definována oblast lovu, pomocí skládání vrcholu pyramidy z “mladých” bude definován dosažitelný posun o úroveň a na rozdíl bude “starým” definována politika rozvoje venkova, která téměř nic nestojí, a proto nevadí, nevyužije-li této příležitosti pasivní část populace.

Kontrola/smlouvy/subsidiarity/traceability/certifikace/zlepšování/zvětšování

Respekt (co neměnit) vs. Adaptace:

- participace mladých s růstovým potenciálem, hodovníků (minimalizace nákladů na politiku)
- poznávání přínosu strategie v akcích (transparentnost)
- používání výstupů v akcích (lov, hodování, kultivace)
- zdokonalování postupu v nástrojích (visual management pro integraci technik používání (minimalizace nákladů výstupů lov, hod a dále konkretizované rozpracování kult) a vnímání (participací) do poznání (transparentní strategie))

Navržená metodika je mnohem komplexnější než původní certifikace projektantů Sapardu. Její hlavní předností, ve srovnání s mnoha metodikami strategického řízení je orientace nejen na cíle a konkurenci, ale i na upřesňování odhadu budoucí situace a dosahování efektů ze spolupráce.

Závěry

Faktory pro účinné vzdělávání k trvale udržitelnému rozvoji evropského regionu v období globalizace byly vybrány podle potřeb sestavování, financování, zavádění a zdokonalování projektů u všech osob, ovlivňujících projektové řízení. Kromě výběru faktorů byla diskutována i metodika odvozování požadavků a výběru osob nutných pro úspěšné projektové řízení.

Literatura:

- Hrabánková, M.: Základy tvorby projektů podle zásad EU. Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR Praha 1999.
Hrabánková, M.: Strukturální fondy. Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR Praha 1999.
Patiříčný, V.: K přípravě projektů v rámci předvstupního programu Sapard. MMR 1999.